

**SAVEZ SAMOSTALNIH
SINDIKATA HRVATSKE**

Predizborna platforma SSSH 2016.

Za Hrvatsku zadovoljnih ljudi

(Revidirana Predizborna platforma SSSH 2015.)

19. srpnja 2016.

SADRŽAJ

I. PREMA NOVOM DRUŠTVENO-EKONOMSKOM MODELU	2
II. PREDUVJETI DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA	3
1. REFORMA JAVNE UPRAVE I PRAVOSUĐA	3
2. DEPOLITIZACIJA UPRAVLJANJA JAVNIM PODUZEĆIMA I JAVNOST MENADŽERSKIH UGOVORA	4
3. UTVRĐIVANJE KRITERIJA NASTAVKA PRIVATIZACIJE	4
4. RJEŠAVANJE PROBLEMA NELIKVIDNOSTI	5
5. STABILAN I PRAVEDAN POREZNI SUSTAV	5
6. OBRAZOVANJE	5
III. STAJALIŠTA I ZAHTJEVI SSSH U POJEDINIM JAVNIM POLITIKAMA	6
1. EKONOMSKA POLITIKA	6
2. TRŽIŠTE RADA	8
3. SOCIJALNA SIGURNOST	9
IV. RAZVOJ SOCIJALNOG DIJALOGA I INDUSTRIJSKE DEMOKRACIJE	11

I. PREMA NOVOM DRUŠTVENO-EKONOMSKOM MODELU

Društveno-ekonomski model Republike Hrvatske pokazuje se neodrživim, i u ekonomskom i u socijalnom smislu. Tome je primarni uzrok beskonceptijsko stanje, uz nedostatak kvalitetnih razvojnih ideja, te popratnih i potpornih javnih politika. Umjesto formuliranja vlastite razvojne politike, hrvatska Vlada slijedi tehnokratski proces Europske komisije, koja tržišnim reformama, uključujući liberalizaciju tržišta rada, daje prioritet pred podizanjem socijalnih standarda, unatoč brojnim dokazima koji pokazuju da takav pristup ne daje rezultate.

Savez samostalnih sindikata Hrvatske zalaže se za **novi model društveno-ekonomskog razvoja**, koji će **počivati na tri ključna stupa**:

1. **dobrom upravljanju javnim sektorom**, koje će omogućiti razvojnu funkciju države, putem razrađenih i koordiniranih javnih politika i socijalnih izdataka koji omogućuju dostojan život,
2. **snažnom bipartitnom i tripartitnom socijalnom dijalogu**, koji će omogućiti stvarno sudjelovanje socijalnih partnera u oblikovanju javnih politika i uređenju tržišta rada putem sustava kolektivnog pregovaranja, te
3. **efikasnom reguliranom tržištu** poticajnom za razvoj poduzetništva, uključujući i socijalno poduzetništvo (u sklopu socijalnog tržišnog gospodarstva).

Ova tri stupa društveno-ekonomskog sustava trebaju počivati na načelima ekonomske demokracije i socijalne pravednosti. Vodeći računa podjednako

o ekonomskoj i socijalnoj dimenziji, javne politike moraju jačati solidarnost i socijalnu koheziju, te smanjivati dohodovni jaz među građankama i građanima Hrvatske.

Samo ovakvom vizijom moguće je izbjeći nedostatke postojećeg sustava, odnosno jednostranost politika koje se temelje isključivo na mehanizmu državne koordinacije, ili pak samo na nereguliranom tržištu. Javne politike trebaju proizlaziti iz jasne razvojne koncepcije zemlje, te biti operacionalizirane fokusiranim i mjerljivim strategijama, kojima se osigurava korištenje prirodnih resursa i javnih dobara u interesu cijeloga društva, te potiču proizvodne aktivnosti u ekonomiji.

SSSH želi vidjeti da se u Hrvatskoj sustavno i smisleno potiče tranzicija k nisko-ugljičnom gospodarstvu, koje ima značajan potencijal u povećanju razine zaposlenosti i produktivnosti ekonomije. Mjere koje potiču tzv. *cirkularnu ekonomiju* (koja podrazumijeva smanjenje upotrebe materijala, odnosno energije u procesu proizvodnje), odnosno sektorske politike u strateškim djelatnostima kao što su proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora, te ekološka poljoprivreda, ključne su za dugoročno održivi razvoj Hrvatske.

Promjena ekonomskog smjera, uz poštivanje navedenih načela, omogućit će razvojni skok domaće ekonomije, uz istodobno povećanje konkurentnosti i socijalne pravednosti.

II. PREDUVJETI DRUŠTVENO-EKONOMSKOG RAZVOJA

Hrvatskoj je potreban **društveni konsenzus o vrijednostima** na kojima se njezino društvo temelji, koji ne smije biti deklaratoran nego stvaran, odnosno operacionaliziran putem javnih politika i načina na koji se zemljom upravlja. Ove vrijednosti moraju uključivati slobodu, demokraciju, ljudsko dostojanstvo, jednakost, ravnopravnost, vladavinu prava i poštivanje ljudskih i manjinskih prava, solidarnost i socijalnu pravdu, nepovredivost vlasništva, te očuvanje prirode i čovjekova okoliša. Ovako postavljen sustav vrijednosti treba određivati smjer društveno-ekonomskog razvoja. O njemu se mora voditi računa u oblikovanju svih javnih politika i formuliranju konkretnih mjera.

No **društveni konsenzus mora uključivati i pitanja poput razvoja odgovorne i učinkovite javne uprave** koja će biti u stvarnoj službi građana i ekonomije, **izgradnje sustava kvalitetnog upravljanja javnim poduzećima i javnim dobrima** općenito, te **osiguranja kvalitetnog i dostupnog obrazovnog sustava** temeljenog na konceptu cjeloživotnog učenja, kako bi on mogao postati motorom društveno-ekonomskog razvoja. O ovim je pitanjima također potrebno uspostaviti konsenzus s ciljem stvaranja stabilnog okruženja, koje će poticati razvoj ljudskih potencijala i ekonomsku inicijativu, neovisno o političkim promjenama do kojih dolazi nakon izbora, odnosno isteku mandata jedne i dolasku na vlast druge vlade.

S obzirom na disproporciju između značenja i veličine javnog sektora, s jedne, te njegove neučinkovitosti, s druge strane, njegovoj reformi mora biti

posvećena dužna pažnja. Ovo je posebno važno s obzirom na zahtjeve koji se Hrvatskoj postavljaju u sklopu Europskog semestra, a koje je često potrebno izvršiti u kratkom roku – što u pravilu rezultira donošenjem ishitrenih i loših odluka s vrlo negativnim posljedicama za javni sektor i društvo u cjelini.

Hrvatskoj je nužna **uspostava dobrog upravljanja** (*good governance*), odnosno procesa formuliranja, usvajanja i provedbe odluka temeljenog na odgovornosti, djelotvornosti i efikasnosti, odgovaranju na stvarne potrebe građana i društva, nepristranosti i uključivosti, legalnosti, transparentnosti i participaciji građana. Takav sustav potrebno je uspostaviti **kako u državnom sektoru u užem smislu (javna uprava), tako i u javnom sektoru u širem smislu (javne službe i javna poduzeća)**. Građane je pritom potrebno aktivno poticati na sudjelovanje u donošenju, nadzoru provedbe i evaluaciji odluka koje utječu na njihove živote. Potrebno je uspostaviti **jasna načela i standarde korištenja vlasti u upravljanju ekonomskim i društvenim resursima**, koji neće ovisiti o rezultatima pojedinih izbora. Osim toga, (svaka) **vlada mora konačno profunkcionirati kao jedinstveno tijelo s kapacitetom za provođenje integriranih javnih politika**, odnosno postizanju sinergije u ciljevima koje postavljaju i mjerama koje provode pojedini resori.

Sljedeća područja ključna su za stvaranje stabilnog okruženja koje će omogućiti preduvjete društveno-ekonomskog razvoja:

1. REFORMA JAVNE UPRAVE I PRAVOSUĐA

- Provoditi Strategiju razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020., počevši s usvajanjem predviđenih akcijskih planova i osiguranje potrebnih sredstava (1. godina mandata).
- Objaviti rezultate analize Nacionalnog povjerenstva za provođenje decentralizacije i reformu lokalne i područne (regionalne) samouprave (1. mjesec mandata), te usvojiti smjernice teritorijalnog preustroja (1. godina mandata).
- Nastaviti racionalizaciju broja javnih institucija (tijela, agencija i dr.), vodeći računa o području njihova rada, s mogućnošću spajanja, ali uz zadržavanje i jačanje neovisnosti onih osnovanih radi nadzora provedbe zakona i drugih propisa (prvih 6 mjeseci mandata).

- Uspostaviti odgovornost javne uprave za razvoj stabilnog i kvalitetnog zakonodavstva provedbom Zakona o procjeni učinaka propisa (PUP). Pravilna primjena PUP-a povećat će kapacitet Vlade za normativno planiranje i smanjiti učestale izmjene zakona koje vode pravnoj nesigurnosti i smanjenju konkurentnosti.
- Koordinirati pripremu i provedbu različitih strategija u postizanju zajedničkih ciljeva i definirati indikatore kojima se prati realizacija tih ciljeva.
- Nastaviti reformu pravosuđa, pogotovu u domeni trgovačkih i radnih sudova, s ciljem znatnog skraćivanja vremena u kojem se dolazi do pravomoćnih presuda. Kao prvi korak, započete reforme (najavljene NPR-om) potrebno je popratiti statističkim podacima i što prije predstaviti javnosti (prva 3 mjeseca mandata).
- Uz alternativno rješavanje kolektivnih radnih sporova, poticati i alternativno rješavanje individualnih sporova, bez troška za radnika, a sustav razvijati socijalnim dijalogom i kroz kolektivne ugovore.
- Posebno je važno cjelovito urediti područje referenduma temeljem građanske inicijative (istodobnom izmjenom Ustava, Ustavnog zakona o Ustavnom sudu RH i Zakona o referendumu), na način koji će poticati, a ne otežavati, korištenje ovog instrumenta neposredne demokracije (prvih 6 mjeseci mandata).

2. DEPOLITIZACIJA UPRAVLJANJA JAVNIM PODUZEĆIMA I JAVNOST MENADŽERSKIH UGOVORA

- Javna poduzeća moraju poslovati transparentno i efikasno, za što su odgovorne uprave. Članove uprava nužno je birati javnim natječajem, isključivo temeljem kriterija stručnosti. Država, odnosno Vlada, ne smije se miješati u rad uprava već nadzor provodi putem nadzornih odbora.
- Javna poduzeća s posebnom pažnjom trebaju obavještavati javnost o svojoj potencijalnoj povezanosti s političkim strankama. U tom smislu potrebno je razmotriti prihvaćanje smjernica OECD-a za korporativno upravljanje u državnim poduzećima, odnosno ugraditi ih u nacionalni Kodeks.
- Menadžerski ugovori u javnim poduzećima i drugim trgovačkim društvima u vlasništvu Republike Hrvatske, moraju biti dostupni javnosti.

3. UTVRĐIVANJE KRITERIJA NASTAVKA PRIVATIZACIJE

- Posebnim zakonom treba urediti i stimulirati radničko dioničarstvo.
- Daljnji postupci privatizacije i dugoročnih koncesija moraju biti predmetom društvenog konsenzusa. Svaka pojedinačna odluka o predmetu privatizacije ili koncesije vrednijem od 150 milijuna kuna mora biti predmetom javne rasprave.
- Predmetom privatizacije nipošto ne smiju biti: prirodni resursi (poput pitke vode, prirodnog plina i sl.), strateška infrastruktura i trgovačka društva te druge pravne osobe od strateškog i posebnog interesa za RH, što je potrebno jasno urediti odgovarajućim zakonima. Ova imovina pripada svim građanima i nijedna vlada nema pravo rasprodati ih, a posebno ne radi jednokratnog punjenja proračuna.

- Kako se prilikom privatizacije trgovačkih društava u državnom i pretežno državnom vlasništvu, a koja nisu od strateškog i posebnog interesa za RH, ne bi ponovile pogreške kojima smo svjedočili u prošlosti, u proces odabira novog

vlasnika potrebno je uključiti sindikate jer oni, zbog svoje globalne umreženosti, imaju mogućnosti provjere uspješnosti i načina njihova poslovanja i njihove društvene odgovornosti.

4. RJEŠAVANJE PROBLEMA NELIKVIDNOSTI

- Nužno je riješiti problem nelikvidnosti jer se taj problem prelijeva u niz drugih područja. S obzirom na to da je zakonodavni okvir kompletiran (predstečajni i stečajni zakoni i dr.), potrebno je uspostaviti efikasan sustav praćenja njegove učinkovitosti i procijeniti je li on dostatan (1. godina mandata).

- Kombinacijom stimulativnih i regulatornih mjera, provedenima u koordinaciji s Hrvatskom narodnom bankom, potaknuti bankarski sektor na smanjenje udjela trenutnih i budućih nenaplativih kredita.
- Potaknuti likvidnost ciljanom investicijskom politikom radi povećanja aktivnosti privatnog sektora.

5. STABILAN I PRAVEDAN POREZNI SUSTAV

- Eventualnim izmjenama poreznog sustava pristupiti sustavno i u *paketu* s procjenom njihova međusobnog utjecaja. Sve planirane porezne izmjene provesti u prvoj godini mandata.
- Nastaviti porezno rasterećenje rada (plaće i drugih novčanih primitaka), radi povećanja neto primanja radnika (posebno nižeg i srednjeg sloja) i poticanja osobne potrošnje, a porezno više opteretiti imovinu i neinvestiranu dobit. Ovo je, ujedno, praktična provedba odredbe Ustava RH prema kojoj je svatko

dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima.

- Uvesti porez na financijske transakcije u bankarskom sustavu (koji bi opterećivao banke).
- Sniziti stopu PDV-a u turizmu s 13 na 8 posto, radi postizanja konkurentnosti hrvatskog turizma u odnosu na usporedive i direktno konkurirajuće zemlje.
- Uspostaviti smisleni sustav mjera, te efikasan nadzor u borbi protiv porezne evazije.

6. OBRAZOVANJE

- Analizirati realizaciju Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, s rezultatima upoznati širu javnost, a sa socijalnim partnerima dogovoriti mogućnosti njihova uključivanja u realizaciju (prvih 6 mjeseci mandata).
- Osigurati političku potporu i dostatna financijska sredstva za provedbu cjelovite kurikularne reforme, s posebnim naglaskom na obrazovanju za aktivno građanstvo te za poduzetništvo i svijet rada (uz uključivanje socijalnih partnera),

ali bez političkih pritisaka na sadržaj kurikula.

- Nastaviti ukidanje školarina za sve razine obrazovanja kao i svih oblika upisne politike prema statusnim kriterijima.
- Usvojiti zakonski okvir za priznavanje znanja stečenog neformalnim i informalnim putem, što je na tragu obveze prema EU (najkasnije do 2018.).

- Uspostaviti efikasan sustav poticanja obrazovanja i osposobljavanja odraslih (uključujući izradu novog Zakona). Pritom valja koristiti i razvijati odgovarajuće instrumente poput kolektivnih ugovora, paritetnih fondova i dr.
- U suradnji sa socijalnim partnerima razviti sustav praktične nastave (praksa tijekom školovanja, a ne po njegovu završetku), te razviti odgovarajući sustav mentorstva.

III. STAJALIŠTA I ZAHTJEVI SSSH U POJEDINIM JAVNIM POLITIKAMA

Pojedina područja javnih politika od posebne su važnosti za Savez samostalnih sindikata Hrvatske, budući da dotiču pitanja koja presudno utječu na

svakodnevni radni i privatni život članova sindikata, odnosno radnika.

1. EKONOMSKA POLITIKA

Jedan od najvažnijih ciljeva ekonomske politike je postizanje pune zaposlenosti, koju je moguće ostvariti samo reindustrijalizacijom zemlje. Preduvjet za to je donošenje dugoročne razvojne strategije, s kojom moraju biti usklađeni strateški dokumenti na svim ostalim područjima, kao i značajno povećanje investicija u dužem razdoblju. Povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj, te uspješno poticanje inovacija i

izvoza, neizbježni su koraci na tom putu.

Međunarodnim trgovinskim i investicijskim sporazumima potrebno je pristupiti kritički, uz obveznu prethodnu analizu ekonomskog, socijalnog i okolišnog utjecaja jer oni, unatoč paušalnim tvrdnjama kako će rezultirati ekonomskim rastom, mogu nanijeti bitnu štetu održivom razvoju Hrvatske.

REINDUSTRIJALIZACIJA

- 1.1. Donijeti Strategiju razvoja Hrvatske.
- 1.2. Poboljšati Industrijsku strategiju koja mora adekvatnije odgovoriti na pitanja kako nastupiti i biti konkurentan na inozemnim tržištima.
- 1.3. Osmisliti i provoditi odgovarajuću investicijsku politiku kako bi se značajno povećale investicije te, posebice, njihova efikasnost.
- 1.4. Donijeti strategiju privlačenja stranih direktnih investicija, s ciljem pokretanja industrija višeg stupnja složenosti, odnosno industrija srednje visoke i visoke tehnološke razine.
- 1.5. Pripremiti strategiju digitalizacije, prije svega nacionalni program za razvoj širokopojasnog pristupa, te širokopojasne agregacijske infrastrukture (1. godina mandata).
- 1.6. Poticati bankarski sustav na aktivnije i bolje praćenje razvojnih aktivnosti poslovnih subjekata i poduzetnika, te na snižavanje kamata na kredite, odnosno njihovo dovođenje na razinu ostalih zemalja EU (posebice redefinirati poziciju i ulogu HBOR-a, te mjere kojima HBOR može djelovati, odnosno kojima će stimulativno djelovati na ekonomiju).

POLJOPRIVREDNA POLITIKA

- 1.7. Radi uređenja odnosa u primarnome sektoru koji će pridonijeti proizvodnji jeftinijih sirovina i hrane, odnosno podići konkurentnost hrvatske prehrambene industrije na globalnom tržištu, donijeti Strategiju razvoja poljoprivrede,

te u cijelosti urediti poljoprivredno zemljište (komasacija, odnosno okrupnjavanje zemljišta, rješavanje problema gotovo milijun hektara neobrađenog poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu i dr.).

POMORSTVO

- 1.8. Analizirati primjenu Strategije pomorskog razvitka 2014.-2020. po zadanim vrijednostima, revidirati je i osigurati uvjete nastavka provedbe. Hrvatska bi se, naime, morala uspješnije realizirati kao pomorska zemlja i bolje iskoristiti svoje potencijale.
- 1.9. Pritom je važno posebnu pozornost posvetiti pomorcima, od obrazovnog sustava, preko uvjeta rada do sustava socijalne sigurnosti (sukladno međunarodnim standardima i dobrim praksama), na brodovima i nacionalnih i stranih brodara.
- 1.10. Vlada mora bolje razumjeti i ovladati dopuštenim načinima pomoći nacionalnom brodarstvu, sukladno dokumentima EU, odnosno osigurati direktne i indirektne potpore podizanja konkurentnosti nacionalnih brodara na međunarodnom tržištu na kojemu se susreću s konkurencijom temeljenom na uslugama zastava pogodnosti.

ISTRAŽIVANJE, RAZVOJ I INOVACIJE

- 1.11. Redovito pratiti primjenu Strategije pametne specijalizacije i uspješnost ostalih ključnih strategija koje povezuje.
- 1.12. Zakonskom regulativom, smjernicama i financijskim potporama, poticati čvršće povezivanje poslovnih subjekata, sveučilišta, privatnih i javnih istraživačkih instituta, državnih institucija, te civilnog društva u nacionalnom sustavu inovacija.
- 1.13. Povećavati udio BDP-a za istraživanje i razvoj svake godine za 0,20 posto kako bi do kraja mandata bio najmanje 1,5 posto.
- 1.14. Razviti sustav poticaja za inovativnu i izveznu proizvodnju prerađivačke industrije iz privatnih i državnih izvora kroz zakonsku regulativu (u domeni fondova rizičnog kapitala, poslovnih anđela te *mezzanine* financiranja, posebno pogodnog instrumenta za financiranje ekspanzije postojeće tvrtke), te osigurati aktivno djelovanje HBOR-a, HAMAG-a, BICRO-a i drugih državnih institucija.
- 1.15. Primjenjivati kriterije "zelene javne nabave" koja će omogućiti izbor kvalitetnih proizvoda i usluga koji najmanje opterećuju okoliš, donose uštede državnom proračunu, te ujedno stimuliraju inovativnost. Striktno propisati njihovu provedbu svim obveznicima Zakona o javnoj nabavi.

MEĐUNARODNI TRGOVINSKI I INVESTICIJSKI SPORAZUMI

- 1.16. Svaki međunarodni sporazum mora prije potpisivanja i ratifikacije biti popraćen adekvatnom studijom učinaka na domaću ekonomiju, iz koje će se vidjeti njegov utjecaj na djelatnosti, veličinu poduzeća, odnosno učinci na tržište rada, državni proračun te obrazovni, zdravstveni, socijalni i mirovinski sustav, kao i na okoliš.
- 1.17. Međunarodni sporazumi ne smiju uvjetovati Hrvatskoj privatizaciju bilo kojeg dijela javnog sektora (obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva).
- 1.18. Mehanizam rješavanja sporova između ulagača i država (*investor-state dispute settlement mehanism*, ISDS) nedemokratski je i negira sudsku vlast, a osim toga tužbe putem njega mogu uzrokovati previsoke i neopravdane troškove za državu. Zbog tih je razloga apsolutno neprihvatljiv u bilo kojem međunarodnom sporazumu.
- 1.19. Vlada RH ne smije pristati na derogiranje procesa donošenja zakona i drugih propisa (u suprotnosti s trodiobom vlasti), a do čega bi došlo osnivanjem regulatornih vijeća (*regulatory cooperation councils*) u bilo kojem međunarodnom sporazumu. To bi značilo pristanak na suspenziju demokratskog postupka odlučivanja (bilo na razini EU, bilo na nacionalnoj razini).

2. TRŽIŠTE RADA

Radni odnosi su temeljni društveni odnosi. Javne vlasti moraju shvatiti da je tržište rada zajedničko područje rada i kapitala, radnika i poduzeća, sindikata i udruga poslodavaca, te stoga mora biti razvijano vrlo pažljivo i harmonično, kako bi djelovalo u korist obje strane. To je nemoguće ostvariti slijepim inzistiranjem na njegovoj jednostranoj liberalizaciji i mijenjanjem zakonodavnog okvira bez analitičkih podloga o procjeni učinaka, te ozbiljnijih napora da se pravni okvir, koji podrazumijeva zakone i kolektivne ugovore, zaista i provodi u praksi. Sve državne i javne institucije moraju napokon shvatiti da su kolektivni ugovori izvor prava, jednako kao bilo koji pravni propis, i moraju ih poznavati, poštovati i provoditi.

Zakon o radu (ZOR, 2014.) okvir je koji ne treba mijenjati, posebice ne s ciljem daljnjeg smanjivanja prava radnika, već je potrebno pratiti njegovu primjenu, prikupljati podatke i analizirati učinke odredbi Zakona. Podsjećamo da je tzv. indeks zakonske zaštite zaposlenja (EPL Index) s 2.61 (2008.), izmjenama ZOR-a pao prvo na 2.34 (2013.), a prema novom ZOR-u iznosi 2,23 (2014.), tako da od usporedivih zemalja niži indeks ima samo Mađarska, te je posve

neprikladno (i dalje) govoriti o tzv. rigidnom radnom zakonodavstvu.

Također naglašavamo kako je diskriminacija po bilo kojoj osnovi u hrvatskom društvu najizraženija upravo u području rada i zapošljavanja te je potrebno uložiti dodatne napore i sredstva za njezino sprječavanje (posebice zloupotrebe atipičnih oblika zapošljavanja i, općenito, kršenja zakona) te za unaprjeđenje informiranja i edukacije poslodavaca i radnika odnosno njihovih organizacija. K tome, potrebno je i više zajedničkog rada u cilju pronalaženja rješenja za postizanje ravnoteže između privatnog i poslovnog života.

Aktivna politika zapošljavanja mora početi služiti svojoj svrsi, za što je potrebna analiza učinaka mjera koje se trenutno provode i njihove kvantitativne i kvalitativne promjene.

Uz suzbijanje neprijavljenog rada, nužno je početi učinkovito suzbijati i zloupotrebu atipičnih oblika rada čija je direktna posljedica segmentacija tržišta rada, te porast siromaštva, posebice među zaposlenima.

BUDUĆNOST RADA

2.1. Izvjesne su organizacijske, tehničke, tehnološke i dr. promjene koje rezultiraju i promjenama u radu pri čemu je „jedna budućnost“ već započela, a to je digitalizacija te je nužno

pravovremeno započeti pripreme za ove promjene, posebice u odnosu na obrazovni sustav, sustave socijalne sigurnosti i dr.

POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA

2.2. Broj sačuvanih kao i novih radnih mjesta moraju postati mjerilom za odobravanje državnih potpora poslovnim subjektima, te mjerilom učinkovitosti gospodarske politike u cjelini.

2.3. Zbog potrebe novog zapošljavanja, razmotriti mogućnosti skraćivanja punoga tjednog radnog vremena.

2.4. Uspostaviti stalni sustav neovisne evaluacije učinkovitosti mjera aktivne politike zapošlja-

vanja, kako bi se sredstva bolje ciljalo, odnosno trošila na slabije zapošljive kategorije nezaposlenih, a ne na one koji bi se zaposlili i bez korištenja mjera.

2.5. Obuhvat mjere „stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa“, na koju se troši najveći dio domaćih i europskih sredstava, treba postupno smanjivati sukladno povećanju prakse učenika tijekom školovanja i razvoju sustava mentorstva.

POLITIKA PLAĆA I PRAVEDNIJA RASPODJELA DOBITI PODUZEĆA

- 2.6. Konačno iskorijeniti neisplatu plaća, a u prijelaznom razdoblju (prva 3 mjeseca mandata) ukinuti dodatno porezno opterećenje radnika koji neredovito primaju plaće (izmjenama Zakona o porezu na dohotak izbjeći kumulativno oporezivanje više dugovanih plaća koje se isplaćuju u istome mjesecu po progresivnim poreznim stopama, odnosno uvesti iznimku kako bi u takvom slučaju radnik primio jednaki neto iznos kao da su plaće bile isplaćivane na vrijeme, uvesti mogućnost korištenja osobnog odbitka i primjenu poreznih stopa za svaku pojedinu plaću, neovisno o vremenu isplate). Također, zakonski onemogućiti uplatu obveza prema državi (poreza i doprinosa), bez istodobne isplate neto plaće radniku.
- 2.7. Izmijeniti Zakon o minimalnoj plaći tako da se jasnije definira što je i što obuhvaća minimalna plaća. S ciljem sprječavanja diskriminacije i omogućavanja radnicima s minimalnom plaćom da i oni ostvaruju pravo na povećanu plaću, treba jasno propisati da je minimalna plaća osnovna plaća, te mora biti uvećana za dodatke na koje radnik ima pravo prema Zakonu o radu (prva 3 mjeseca mandata).
- 2.8. Povećati iznos minimalne plaće, s ciljem smanjenja jaza između najnižih i najviših plaća, siromaštva među radnicima i socijalnih nejednakosti (prvih 6 mjeseci mandata). Udio minimalne plaće u prosječnoj treba doseći 50 posto, u tripartitno dogovorenom vremenu.
- 2.9. Tripartitno raditi na uspostavi cjelovite politike plaća, temeljene na kolektivnim ugovorima kao najefikasnijem instrumentu koji pridonosi makroekonomskoj stabilnosti i smanjivanju nejednakosti.
- 2.10. Politikom plaća, poreznom politikom te novim zakonskim rješenjima, omogućiti financijsku participaciju radnika u dobiti poduzeća kako bi se ona pravednije raspodijelila.

NADZOR PROVEDBE RADNOG ZAKONODAVSTVA I KOLEKTIVNIH UGOVORA

- 2.11. Vratiti neovisnost Inspekcije rada njezinim (ponovnim) izdvajanjem iz Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, te je adekvatno i sukladno propisima ojačati zapošljavanjem novih službenika (1. godina mandata).
- 2.12. Jačati nadzor primjene kolektivnih ugovora, posebice proširenih, proširenjem nadležnosti Inspekcije rada, te ostalih relevantnih nadzornih i drugih institucija i na područje kolektivnih ugovora (a ne samo zakona i pravilnika).
- 2.13. Jačati nadzor provedbe radnog zakonodavstva (uključujući područje zaštite na radu) i kolektivnih ugovora davanjem javnih ovlasti sindikatima.
- 2.14. Unaprijediti nadzor nad isplatom plaća putem uspostavljanja jedinstvenog registra radnika i poslodavaca koji će omogućiti objedinjavanje svih podataka nadzornih tijela u jedan registar (FINA, Porezna uprava, REGOS, HZMO, HZZO), bolji i transparentniji uvid u stanje obveza i prava poslodavaca i radnika, kao i cjeloviti prikaz broja radnika i poslodavaca i dr.

3. SOCIJALNA SIGURNOST

U suradnji sa socijalnim partnerima, Vlada RH treba razviti sustav socijalne sigurnosti radnika koji bi počivao na kvalitetnim, stabilnim i dugoročno održivim institucionalnim rješenjima. Takav sustav mora radnicima osigurati određenu predvidljivost i sigurnost, te pokriti sve faze, odnosno situacije u kojima se mogu naći tijekom radnog vijeka, od stupanja na tržište rada kroz praksu tijekom školovanja, preko zaposlenja u poduzeću sa ili bez ekonomskih teškoća, do slučaja nezaposlenosti te, u konačnici, umirovljenja.

Potrebno je uspostaviti transparentniji i efikasniji sustav socijalne pomoći koji svoje korisnike neće ostavljati u neizvjesnosti, a koji će istodobno sprječavati njegovu zlorabu. Zdravstveni i mirovinski sustavi moraju primarno ostati u javnoj sferi, uz povećanje efikasnosti i transparentnosti financiranja. Zdravstveni sustav mora biti dostupan svima, a mirovine moraju osigurati dostojan život s obzirom na porast troškova života.

SUSTAV SOCIJALNE ZAŠTITE

- 3.1. Uvesti automatsko usklađivanje (indeksaciju) socijalnih naknada prema objektivnom kriteriju.
- 3.2. Dovršiti započeto objedinjavanje sustava socijalnih naknada, radi uspostave transparentnosti uz efikasan mehanizam nadzora (izrada registra/kataloga).

MIROVINSKI SUSTAV

- 3.3. Razina doprinosa za prvi mirovinski stup ne smije se snižavati. Potrebno je izraditi analizu funkcioniranja drugog mirovinskog stupa. Analiza mora obuhvatiti dosadašnji te projicirani budući utjecaj drugog stupa na razinu mirovina, na stabilnost prvog stupa i deficit državnog proračuna.
- 3.4. Mirovine koje nisu iz radnog odnosa isključiti iz mirovinskog sustava, odnosno u proračunu razdvojiti od namjenskih sredstava doprinosa za mirovinsko osiguranje, i nadomjestiti davanjima socijalnog značenja.
- 3.5. Temeljem analize (točka 3.3.) pronaći održivo rješenje problema mirovina današnjih mladih radnika koji, zbog atipičnih oblika zaposlenja i dugotrajnih razdoblja nezaposlenosti, neće moći ostvariti primjerene mirovine temeljene na radnom stažu.
- 3.6. Zadržati prijelazna razdoblja za produljenje dobi za umirovljenje žena (65 godina) te, u nastavku, žena i muškaraca (67 godina), prema važećem Zakonu.
- 3.7. Pravovremeno započeti prilagodbu radnih mjesta starijim radnicima i definirati mjere protiv diskriminacije starijih radnika na tržištu rada (u vezi s produljenjem radnog vijeka do 67 godina).
- 3.8. Odustati od povećanja penalizacije radnika u slučaju prijevremenog umirovljenja (to, u pravilu, nije njihov izbor) te povećati stimulaciju u slučaju duljeg ostanka starijih radnika u svijetu rada.
- 3.9. Horizontalno uskladiti i druge zakone (posebice Zakon o zdravstvenom osiguranju) radi poticanja duljeg ostanka na radu te posebno razmotriti mjere poticanja poslodavaca za zadržavanje ili zapošljavanje starijih radnika.
- 3.10. Analizirati funkcioniranje formule za usklađivanje mirovina (uspjeva li održati kupovnu moć mirovina) i razmotriti njezinu eventualnu korekciju (1. godina mandata).

ZDRAVSTVENI SUSTAV

- 3.11. Pravo na zdravlje univerzalno je pravo čovjeka. Inzistiramo na poštivanju ovoga prava kod svake promjene u zdravstvenoj politici.
- 3.12. Nužno je konačno provesti stvarnu reformu zdravstvenog sustava, temeljenu na jačanju javnog zdravstva, uključujući cjelovitu informatizaciju sustava, standardizaciju usluga, jačanje preventivne zdravstvene zaštite i osiguranje cjenovne i teritorijalne dostupnosti zdravstvenih usluga.
- 3.13. Pritom nužnom držimo bolju organizaciju sustava za korisnike kako bi se zaposlenima osigurao pristup zdravstvenoj zaštiti uz manje izostanaka s posla (sada: uputnica-naružba-pregled-nalaz, pri čemu korisnik sam odlazi po uputnicu, naručuje se, odlazi na pregled, po nalaz ... i tako za svaki specijalistički pregled).
- 3.14. U oblikovanju i provedbi reforme nužno je fokusirati se na racionalizaciju unutar sustava, a ne na povećanje cijena za korisnike. U tom smislu, potrebno je vratiti cijene na razinu iz 2015. godine i odustati od daljnje komercijalizacije zdravstva.

IV. RAZVOJ SOCIJALNOG DIJALOGA I INDUSTRIJSKE DEMOKRACIJE

Javne vlasti moraju prepoznati i promicati ulogu socijalnih partnera u razvoju društveno-ekonomskih odnosa, kao i aktivno sudjelovati u tripartitnom socijalnom dijalogu, uz uvažavanje autonomije socijalnih partnera. One moraju stvoriti poticajni okvir i pružiti potporu razvoju bipartitnog socijalnog dijaloga, kako višesektorskog (između poslodavačkih i sindikalnih udruga više razine), tako i sektorskog (između udru-

ga poslodavaca i sindikata pojedinih sektora). Kolektivno pregovaranje mora biti prepoznato kao instrument koji pridonosi makroekonomskoj stabilnosti i održivom razvoju, omogućujući istodobno potrebnu fleksibilnost za poslodavce i kvalitetna radna mjesta, dostojanstvene plaće i zaštitu radnika. U cilju razvoja participativnog društva, potrebno je jačati industrijsku demokraciju, posebice na radnome mjestu.

- 4.1. Prihvatiti i u cijelosti poštovati Sporazum o osnivanju GSV-a kojim je dogovoreno funkcioniranje tripartitnog socijalnog dijaloga posebice poštujući pravo uključivanja predstavnika socijalnih partnera na odabranoj razini utvrđenog mehanizma (razina zajedničke radne skupine, razina povjerenstva GSV-a ili razina GSV-a).
- 4.2. Zakonskim izmjenama stvoriti institucionalne poticaje za jačanje i daljnji razvoj kolektivnog pregovaranja, posebno na sektorskoj razini.
- 4.3. Ponovno ustrojiti Ured RH za socijalno partnerstvo.
- 4.4. Vlada mora poštovati slobodu kolektivnog pregovaranja i ne smije izravno, odlukama ili zakonima, intervenirati u postupke kolektivnog pregovaranja i važenje potpisanih kolektivnih ugovora.
- 4.5. Provesti preporuke za unapređenje tripartitnog socijalnog dijaloga proizišle iz projekta „Dijalogom do uspjeha“ koji su zajednički proveli MRMS, SSSH i HUP.
- 4.6. Osnovati institut za tržište rada i industrijske odnose, radi uspostave redovitog praćenja tržišta rada, vođenja vjerodostojne statistike i izrade analitičkih podloga. Institutom treba tripartitno upravljati i osigurati njegovo kontinuirano financiranje iz proračuna.
- 4.7. Izmijeniti Zakon o suradnji Hrvatskoga sabora i Vlade RH u europskim poslovima s ciljem uključivanja socijalnih partnera u postupak zauzimanja stajališta RH o prijedlozima pravnih akata i javnih politika EU odmah po njihovom zaprimanju.
- 4.8. Izmijeniti poslovnik Hrvatskoga sabora i omogućiti sudjelovanje predstavnika socijalnih partnera u radu Odbora za europske poslove.
- 4.9. Uključiti socijalne partnere u izradu dokumenata u sklopu Europskoga semestra.
- 4.10. Odgovarajućim zakonodavnim izmjenama jačati ulogu i proširiti ovlasti radničkih predstavnika (sindikata, radničkih vijeća, povjerenika radnika za zaštitu na radu i predstavnika radnika u nadzornim i upravnim tijelima trgovačkih društava i ustanova). Jačati participaciju radnika i time pridonositi izgradnji participativnog društva i razvoju industrijske demokracije.